

„Neumne si mi izročil o Gospod, in neumne ti zopet vračam“.

Nesreča v sreči. V Sevilji je zadel ubožen meščan Amando Gomez 30.000 mark, katerih je bil seveda nepopisno vesel, zato je hotel presrečni dan tudi dostojno slaviti. Napolnil si je žepe z denarjem ter je romal ves večer in skoro vso noč od gostilne do gostilne, a vkljub temu ni bil Gomez posebno vinjen. Že proti jutru se je pridružil dvema drugima pivcema, ki pa nista bila tako dobre volje kot Gomez. Začela sta se z njim prepirati in v prepiru je zabodel eden izmed njiju Gomeza, da se je zgrudil mrtev na tla.

Električna mišja past. Kaho veliko ulogo igra dandanes elektrika, je znano vsakomur. Različni veleumi so izumili najraznovrstnejše stroje, ki nadomeščajo ogromno moč in naglico. V Ameriki usmrčajo ljudi s pomočjo elektrike. V najnovejšem času pa je izumil nekdo tudi električno mišjo past, ki je tako sestavljena, da je treba miški le teči po njej, na kateri je nastavljen kosci slanin. in že jo usmrti električen tok.

Vlak v čakalnici. Ekspresni vlak, ki vozi iz Ostende na Dunaj, je zavozil, ker ni delala zavora, prav v čakalnico v Frankobrodu ob M. Stroj in tenden sta predrla zid in se ustavila sredi dvorane, prvi tovorni voz je obtičal na peronu, ostali vagoni pa so ostali na progi. Druga nesreča se ni pripetila. Vlak je vozil z novim strojem dalje na Dunaj.

Zakonska tragedija v Neapolju. 10. t. m. je sprejela žena bogatega tovarnarja in posestnika Ksaverja Querateja pri sebi ponoči svojega ljubimca in njegovega prijatelja, ko je mož že spal. Domenili so se, da hočejo umoriti Querateja; in res sta ga napadla soprogin ljubimec in njegov prijatelj s cepci. Ko je bil Querate že ves oblit s krvjo in sta mislila morilca, da je mrtev, sta se začela posvetovati, kam bi skrila mrtveca. A tovarnar je bil še živ, zgrabil je meč, ki visel na steni ob postelji in je zabodel ljubimca svoje žene. Druzega morilca in nečloveško ženo pa so zaprli.

Atentat na avstro-ogerskega konzula. V Carigradu je ustrelil neki turški paznik na avstro-ogerskega konzula Hallerja in ga zadel v vrat. Konzul je nevarno ranjen. Paznik trdi da je mislil sprehajajočega se konzula za — tata tobaka!

Skala porušila hišo. Pri Weyerju na Gornjeavstrijskem se je dogodila te dni velika nesreča. V vasi Anger, ki stoji ob vznožju velikanske pečine, se je odtrgala ponoči skala in je porušila hišico delavca Matije Hopfa. Zidovje je zasulo Hopfovo ženo in dva otroka, katere so izkopali mrtve iz razvalin. Oče in tretji otrok pa sta ostala živa.

Kakor v basni. Mlad misijonar je postal milijonar. Pripoveduje se o tem iz Čikaga: Pater Anderson je bil v Čikagu vzgojen za misijonarja ter je odšel v Aljaško z nekim Jahnom Brintessenom; ondi je našel plast zlata v vrednosti več milijonov. Vrnil se je ter se oženil z lepim dekletom, katerega je svoje dni počeval v krščanskem nauku.

Oženil mater in hčer. Joel Vanpatten v Syracuse v Ameriki se je zameril zakonskemu zakoniku ame-

riškemu. Gospa Asenaty Wright trdi, da je Joel njen mož, njena hči Karolina trdi isto in Joel pravi, da imate obe prav. Pred 24 leti se je oženil z gospo Wright, katera je bila vdova in je imela hčerko Karolino. Tekom let je Joel videl, da je Karolina postala krasno dekle, in se je hitro ločil od stare Asenath in poročil krasno Karolino. Zdaj je policija aretirala vso Vanpatten-Wrightovo rodbino — enajst oseb.

Osveta ljubimca. V neki kavarni v Brodu se je izvršila te dni strašna ljubezenska tragedija. Pomočnik Jovo Smiljanič se je začel prepirati z neko natakario, ker ni hotela ničesar čuti o njegovi ljubezni; prišel je lastnik kavarne in njegova žena ter sta hotela pomiriti. Toda Smiljanič je potegnil nož iz žepa in je prepiral natakario treh, tudi kavararico je nevarno ranil, a menda bo ozdravela, dočim se bori natakario s smrtjo.

Recept namesto zdravila. Neki dninar, ki je delal pri zgradbi simplonskega predora, je občutil, da ga trga v desni nogi. Ker pa bolečina ni nehavala, je poklical zdravnika. Ta mu je predpisal zdravilo s katerim je imel delavec mazati bolno nogo. Toda delavci to ni pomagalo in zdravnik je predpisal močnejše zdravilo. Ker pa tudi po tem ni odjenjala bolečina, je zdravnik vprašal, kako uporablja bolnik predpisani recept. Zdaj še-le je zdravnik izvedel, da si je delavec drgnil nogo s papirjem — z receptom!

Preveč duhovit. Urar Artur Douillet je pred nekaj dnevi v Parizu šel pozno ponoči domov in pel na ves glas. Dva redarja sta prihitela in mu ukazala mirovati. Ob enem sta zapazila, da ima mož ves krvav zveženj pod pazduho, ter sta ga vprašala, kaj da nese. „Glavo vajinega tovariša“ je odgovoril urar, odvezal zveženj in pokazal redarjema — telečjo glavo. Redarja sta ga seveda aretirala. Prišedši pred komisarja se je Douillet začel opravičevati, da se je zgodilo nesporazumljenje. „To so prazne besede“, je rekel komisar. „Ne, gospod komisar“, je ugovarjal aretovanec; „zgodilo se je res nesporazumljenje; rekel sem redarjema, da nesem glavo njunega tovariša, pa nisem zapazil, da imata oslovski in ne telečji glavi.“ Za toliko „duhovitosti“ so moža odpeljali v zapor, kjer mu bodo te muhe menda že minile.

Gospodarske stvari.

O pomenu in uporabi umetnih gnojil.

Predavanje Dr. Ernesta Kramer-a, docenta na tehniški visoki šoli v Gradcu. (Konec.)

Kako naj se uporabljajo umetna gnojila pri različnih nasadih?

5. Tudi v vinogradih dosežeš lahko z umetnim gnojem mnogo vspeha. Kakor je znano, potrebujejo trda tla, ki imajo mnogo raztopnih rastlino redilnih snovij v sebi; te snovi morajo biti pa tudi globokeje v zemlji, da jih tudi globoko segajoče trtne korenine lahko uživajo. Mi žalibog vinogradov še z živalskim gnojem ne gnojimo; vsaka vinska letina pa slabi tla, trte se ne morejo dovolj močno razvijati in tu je

uzrok, zakaj raznovrstni škodljivci trti leto za letom tolike škodujejo. Da trto ohranimo krepko, treba jo je močno gnojiti. Ker pa tudi najboljši gospodarji ne morejo dobivati toliko živalskega gnoja, da bi le nekaj prestajalo za vinograde, in ker po drugej strani izvaževanje živalskega gnoja v visoke lege napravljajo veliko stroškov, služijo v to najboljše umetna gnojila. V prvi vrsti ugajal bi tu posebno dobro kak superfosfat kalijevega solitra. S tem načinom gnojenja ne povišaš le vinskih pridelkov za 20-30%, marveč krepiš tudi razvijanje listja in trtnega lesa. Gnojila, ki imajo dušec v sebi, med temi posebno čilski solitar, uplivajo posebno na razvijanje trtnih mladik; kalijske soli pa in superfosfati množijo trtne pridelke. Nemci in Francozje dosegli so s tem, da so uporabljali umetna gnojila, prav veliko vspeha. Najboljši gnoj za trte je, kakor smo že omenili, kak superfosfat kalijevega solitra. Pozno v jeseni ali zgodaj spomladi gnoji trte tako, da okrog vsake trte izkoplješ kakih 40 cm. globoko in ravno tako široko jamo, toda ne preblizu korenin oziroma trte. V to jamo potrosi 10 dekagramov gnoja ter jo zopet zasuj.

6. Tudi za gnojenje sadnega drevja priporočamo umetna gnojila, katera pa v tem slučaju rabi mešana z živalskim gnojem. Pognoji najpopred z živalskim gnojem in potrosi potem tla z kako mešanico žveplenokislega kalija in koščene moke, ali Thomasove žlindre. Kalij in fosforna kislina zelo povspešujejo dobro rast. S tem gnojenjem dozori les; les postaja pa z gnojenjem z živalskim gnojem „gobast“ in voden.

7. Konečno naj še omenimo, da lahko umetni gnoj rabimo in to z največjim uspehom tudi pri vrtnih in sočivnatih zeliščnih nasadih.

Odkod in kako naj dobivamo umetna gnojila?

Pri nakupovanju umetnega gnoja bodi za gospodarja glavno pravilo, da si ga vedno kupi iz prve roke, namreč naravnost v tovarni za umetni gnoj. Ne svetoval bi ti, da si ga naročaš pri prekupeih. Prekupcu je namreč največ na tem ležeče, da si napravi mnogo dobička; zaradi tega primešujejo umetnemu gnoju navadno nič vredne tvarine in snovi n. pr. pesek, prst, šoto itd. Pri tem načinu popačenja prišel je umetni gnoj že pri marsikaterem gospodarju ob dobro ime, ker si gospodar ni pridobil nobene koristi, kar je popolnoma lahko umevno, ker ima na ta način popačeni umetni gnoj le premalo redilnih snovij v sebi.

Kmetu ali gospodarju, ki ima le malo ali vsaj ne prav veliko gospodarstvo, ki toraj potrebuje primeroma le malo umetnega gnoja, bi zavoljo velikih stroškov pri spravljajanju komaj zamogel svetovati, da si ga naroči sam za sebe iz tovarne. Za takega gospodarja bilo bi najbolje, da si ga naroči skupno z drugimi kmeti. To pa lahko takole storiš: Naroči si umetni gnoj pri dotični kmetijski podružnici ali gospodarski zadrugi, katira ti ga preskrbi naravnost iz tovarne in sicer skupno za vse one, ki so se oglasili pri tej družbi. Ta način skupnega naročevanja ima trojno korist. Prvič stal te bode umetni gnoj zaradi malih pravih stroškov primeroma mnogo manj:

drugič si lahko popolnoma svest, da dobiš čisto pristnega in nepopačenega; tretjič ti je tudi plačevanje veliko olajšano, ker tovarna rada vsako kmetijsko družbo ali gospodarsko zadrugo počaka za plačilo tudi po več mesecev. Na ta način naročujejo si kmetje umetni gnoj že po več desetletij na Nemškem, kakor tudi v več avstrijskih pokrajinah n. pr. na Češkem, Moravskem, v Šleziji na Nižjeavstrijskem in tudi na Tirolskem. (Taka fabrike na Spodnjem Štajerskem se nahaja v Hrastniku. (Opomba uredništva.)

Kaj je kontrola umetnih gnojil?

Z umetnimi gnojili kupiš si prav za prav le uspešnih redilnih snovij. Med temi kokor smo že omenili — pa posebno fosforno kislino, dušec in kalij. — Od množine teh snovij zapopadenih v gnojilih odvisna je pa tudi njih cena. Čisto lahko ti bode umevno da je n. pr. jeden metrični cent superfosfata, ki ima v sebi 20 kg. raztopne fosforne kisline, še enkrat toliko vreden kakor jeden metrični cent takega superfosfata, ki ima 10 kg. raztopne fosforne kisline. Vsaka tovarna, ki ti ponuja umetna gnojila, pove ti koliko odstotkov uspešnih redilnih snovij ima, umetni gnoj v sebi in ti tudi jamči za istinost tega. Toda na tako jamčenje se dandanes gospodar ne more popolnoma zanesti, ker popačenje umetnih gnojil ni nič kaj redkega. Gospodar mora imeti prepričanje in zagotovilo, da imajo gnojila, ki si jih je kupil, tudi v resnici toliko uspešnih in redilnih snovij v sebi, kakor mu je prodajalec zagotovil. To so pa zamore zgoditi edino le s kemijskim preiskovanjem. Ker se pa od gospodarja nikakor ne more zahtevati, da bi sam kemijski preiskoval gnojila, je neobhodno potrebno, da ima vsaka dežela, ki je v kmetijstvu že mnogo napredovala, kak zavod ali javni laboratorij za kmetijske namene, ki naj bi gospodarju kolikor le mogoče brezplačno preiskoval gnojila. Le škoda, da na Štajerskem in v drugih sosednih deželah nimamo še nobenega sličnega zavoda, dasi ravno smo popolnoma preverjeni, da bi bil zelo velike koristi. Na Nemškem jih je že čez sto, ki imajo različna imena n. pr.: „poljedelsko poskušališče“, „agrikulturno-kemijski laboratorij“, „štacija za pregled ali kontrolo umetnega gnoja“ i. t. d. Tudi v Avstriji imamo že precejšnje število enakih zavodov in sicer na Spodnjeavstrijskem (na Dunaji), na Češkem na Moravskem, v Šleziji, na Tirolskem, na Predarlskem, v Istriji itd. To omenjano pa le zaradi tega, da dokažemo, kako velike važnosti so taki zavodi, če hočemo domačega gospodarja poučiti, kako naj navaja umetna gnojila, kako da se ima varovati prekupeev umetnih gnojil, kako da naj ureja nakupovanje umetnega gnoja, in sploh da ga poučimo, kako da ima prav in v prid obračati umetna gnojila.

Iz kakšnih snovij je sestaviti dobro in trpežno mažo za sklade in razpoke pri lončenih pečeh?

Odgovor: Da se mazilo za peči ne razpoka, je treba dobri lončarski glini dodejati vlakninske primesi, kakor na pr. sivega pivnega popirja, vate, goveje dlake itd. Dobra maža je na pr. naslednja: Dobra glina se dobro pregnete s primesjo mleka in sivega pivnega popirja ali goveje dlake, ter se dodene za deseti del (po teži)

kuhinjske soli in zdrobljenega železnega vitriola. Tudi priporočajo tole mažo: 1 del gline, 1 del finega peska, $\frac{1}{2}$ dela železnih opilkov in nekaj goveje dlake se dobro pregnete s kisom.

Lesen in njegova korist. Mnogo imamo prostorov, ki nikomur nič ne hasnijo, da bi jih pa zasadili s kakim sadnim drevjem ali s kako drugo kmetijsko rastlino, pa tudi ne kaže iz tega ali onega vzroka. Take prostore je zelo koristno zasaditi s gozdnim drevjem. Tako drevje dela okolico ne le prijazno, ampak zboljšuje tudi podnebje, varuje zemljo, da je ne odplavlja voda ter s svojim lesom tudi obilo koristi, kar je seosebno sedaj važno, ko je lesa vedno manj in manj. Izmed gozdnega drevja, ki rado raste, ni izbirčno za tla ter uspeva tudi posamezno brez obrambe, ki jo ima drevje v gozdih, je jêsen. Jêsen uspeva ob vodi, pa tudi ob suhih cestah, sploh povsodi. Ker je les njegov zelo raben, kupujejo ga radi in ga tudi dobro plačujejo. Po nekaterih krajih so stare jesene, katerih lepi les je posebno priljubljen, že skoraj popolnoma posekali. Jêsen štejemo med najrastnejše drevje in najljubše mu je celó, če raste na samem, ali pomešan z drugimi vrstami. Njegov beli in žilavi les je glede kurjave skoraj enak bukovemu; kurijo pa redkekdaj z njim, ker drugače bolje rabi. Iz njega delajo vozove, lestve, roče obroče, vesla, telovadno orodje, sani pohištvo in stroje. Lubad je za ustroj, in listje izvrstno krmilo živini. Ker jêsen zelo hitro in lepo ravno raste, raben je že v dobi, ko druge vrste drevja nima še nobene vrednosti. Zaradi tega priporočamo prav zelo našim gospodarjem, naj primerne prostore, koder ne kaže saditi koristnejšega drevja, zasade z jêseni.

Zdravilna moč jajčnega beljaka. Za rane ki so povzročene s kakšnim rezilom, ni hitrejšega in boljšega pripomočka kakor če se pomažejo z surovim jajčnim beljakom. Beljak ima celó prednost pred takimi imenovanim kolodium kateri se dobiva kot najboljše zdravilo za take rane, v lekarnah. Razen drugih prednosti ima beljak tudi še to, ker je vedno pri rokah. Znano je, da se zgodi poslabšanje pri ranah zato, če pride do njih zrak. Beljak, ki se hitro posuši, naredi potem vrh rane nekako kožo, ki zabrani, da ne pride zrak do rane in to je potem vzrok, da se celjenje zvrši hitreje. Dalje je beljak uspešno zdravilo proti vnetju črev in griži. Z sladkorjem dobro pomešan ali brez sladkorja povžit, deluje beljak prav izvrstno, potolazi vnetje želodca in drobja.

Štajerska
ROGAČKA
KISELA VODA **Gempel** in Styria v. r. e. c.
OSVEŽUJOČA PIJACA. Nepresegljiva zdravilna voda. 79

Službe išče hlapec

za gospodarstvo ali v kako trgovino 21leten krepek mladenič, ki razume tudi nemščine. Dotični služil je dosedaj 3 leta pri enem gospodarju. Ponudbe naj se blagovolijo poslati na upravnistvo „Štajerca“ pod imenom „Služba“ 379

Razglas.

Štajerski deželni odbor je sklenil svrhu popolne izobrazbe viničarjev o delovanju američanskih trt tudi u letu 19 po eden stalni viničarski kurs in sicer

1. Deželni sadjarski in vinorejski šoli Mariboru,
2. deželni viničarski šoli v Silberbergu p Lipnici,
3. deželni viničarski šoli v Ljutomeru in
4. na deželni osrednji trtnici na Spodnje Bregu pri Ptuj prirediti.

Ti kurzi pričnejo se s 15. februarjem končajo s 1. decembrom 1902.

V Mariboru bode v letu 1902 12, Ljutomeru 12, v Lipnici 20, in na Spodnjem Bregu 30 mladih zemljiško-posestnikov in viničarskih sinov sprejelo.

Ti dobijo tam prosto stanovanje, ce hrano in razen tega še po 8 kron na mese

Izobrazba na teh kurzih je v prvi vrsti praktična in samo tako daleč tudi teorični kolikor se to za predelavce in samostojni viničarje neobhodno potrebno izkaže.

Po sklepu kurza dobil bode vsak udeležnik spričevalo o svoji uporabnosti.

V svrhu sprejema v katerega teh kursov imajo prosilci svoje nekolikovane prošnje najpozneje do 15. januarja 1902 poslati deželnemu odboru.

V teh prošnjah označiti je natančno v katerega zgorejimenovanih poučnih zavodov želi prosilec vstopiti in je še pridejati:

1. Izkaz, da je dotični 17. leto svoje starosti že prekoračil,
2. nravnostno spričevalo, katero je potrditi po župnijskem uradu,
3. zdravniško spričevalo, da prosilec ne trpi na kaki nalezljivi bolezni in
4. odpustno spričevalo ljudske šole.

Pri nastopu morajo se prosilci zavezati, med celem časom kurza (od 15. februarja do 1. decembra 1902) nepretrgoma v kurzu ostati in se vsnm v izobrazbo se tičočih določil deželnih strokovnih organov podvreči.

Gradec, dne 7. decembra 1901.

Od štajerskega deželnega odbora.